

Методологически бележки

БВП - Производствен метод - национално ниво, тримесечни данни

При изчисляване на БВП по производствения метод се прилага следната методологическа връзка:

Брутен вътрешен продукт (пазарни цени) =
+ брутна добавена стойност (базисни цени)

+ корективи;

като:

Корективи =

+ нето данъци (данъци минус субсидии) върху продуктите

От своя страна:

Брутна добавена стойност по отрасли (базисни цени) =

+ брутна продукция по отрасли (базисни цени)

– междинно потребление по отрасли (цени на купувач),

където:

Брутната продукция (базисни цени) е стойността на произведените стоки и услуги в резултат на производствената дейност на единиците резиденти през тримесечния период. Тя може да бъде пазарна и непазарна.

Пазарна е продукцията, която е продадена или реализирана по някакъв друг начин на пазара или е предназначена за продажба или размяна в бъдещи периоди по цени, които оказват съществено влияние върху пазарното търсене и предлагане и покриват разходите за производството на стоките и услугите. Тази продукция се изчислява като сума от:

- нето постъпления от продажби (намалени с отчетната стойност на продадените стоки);

- разходи за придобиване на дълготрайни активи по стопански начин;

- изменение на запасите от готова продукция и незавършено производство.

В резултат на изменението на цените стойността на запасите от готова продукция и незавършено производство акумулира т. нар. холдингова печалба/загуба. За да бъде елиминирано нейното влияние, стойността на брутната продукция се коригира със съответната холдингова печалба/загуба.

Непазарна е продукцията, която не е предназначена за продажба или други пазарни отношения. Тя включва стоките и услугите, произведени и използвани за собствено крайно потребление или капиталобразуване или предоставени за индивидуално или колективно потребление безплатно или по икономически незначими цени.

Тази продукция се оценява като сума от всички текущи разходи (разходи за материали, за външни услуги, за труд, социални осигуровки и т. н.), направени за производството ѝ.

Междинното потребление включва стойността на всички стоки и услуги, трансформирани или изцяло изразходвани в процеса на производство през съответния период, с изключение на потреблението на дълготрайните активи, отчетено като потребление на основен капитал (амортизацията).

Междинното потребление се оценява по покупни цени (цени на купувач) и се състои от:

- стоки и услуги, трансформирани или изцяло изразходвани в производствения процес;

- стоки и услуги, използвани от наетите лица задължително или с оглед извършване на тяхната работа;
- инструменти и дребен инвентар;
- разходи за текущ ремонт и поддръжка;
- плащания за външни услуги по научно обслужване, обучение на персонала, пазарни проучвания, реклама, пощенски, телеграфни и телефонни услуги, наеми, абонаментни такси и други.

БВП по производствения метод се съставя в текущи и в съпоставими цени по икономически сектори (селско и горско стопанство; индустрия; услуги), отраслова принадлежност (съгласно Класификацията на икономическите дейности 2008).

Корективи

Нето данъците върху продуктите при възприетия начин на остойносттаване на продукцията и добавената стойност са данъците, отнесени директно към произвеждания или продаван продукт (акцизи, мита, ДДС), минус съответните субсидии върху продуктите. Те се представят като коректив общо за икономиката в производствения и в стойностния метод за изчисляване на БВП.

Представянето на данните в динамични редове по средногодишни цени на определена референтна година се основава на преизчисления чрез използването на индексите на физически обем за всяко тримесечие към съответното тримесечие на предходната година. За тази цел се прилага метода "Annual overlap", който осигурява вертикална съпоставимост на данните, т.е. сумата от тримесечните стойности е равна на годишната стойност на съответния показател, но данните са неадитивни при агрегирането им, като съставни компоненти на съответните макроикономически агрегати.